

ORIGINAL RESEARCH PAPER

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE ZA POTREBE TRŽIŠTA RADA

Anica Hunjet

University North, Varaždin, Croatia

Correspondence concerning this article should be addressed to Anica Hunjet, University North, Varaždin, Croatia. E-mail: anica.hunjet@unin.hr

ABSTRACT/SAŽETAK

Društveno odgovorno poslovanje odnosi se na utvrđivanje aktivnosti i koncepata te osposobljavanju budućih naraštaja za potrebe tržišta rada. Društveno odgovorno visoko obrazovanje odrađuje se sa strateške razine kao dugoročno gledani način s pristupom obrazovnim aktivnostima i pristupu istim kao temeljnom proizvodu. Strategija visokog obrazovanja od obrazovnog osoblja i svih onih koji sudjeluju u procesu upravljanja obrazovanjem iziskuje planiranje, istraživanje i određivanje ključnih odluka odnosno smjera djelovanja kako bi se postigli određeni zadani ciljevi odabrani pomoću politike obrazovanja i potreba tržišta rada. Također, strategiju društveno odgovornog obrazovanja može se definirati kao okvir poslovnih aktivnosti unutar kojeg se definiraju ciljevi, zadaci i aktivnosti kojima određena društveno odgovorna ustanova putem kvalitetno pripremljene strategije određuje svoju poziciju na tržištu s raspoloživim resursima koje posjeduje. Za početni stav društvene odgovornosti kao tržišne prilike potrebno je u obzir uzeti obrazovanje kao proces, a razlog je što on predstavlja slijed aktivnosti koje povezuju sadašnjost i budućnost, a uz to se temelji na analizama i identifikaciji tržišnih prilika koje ustanove visokog obrazovanja nužno nastoje provoditi u skladu sa svojim stečenim znanjem i vještinama. Uočavanje tržišnih prilika na tržištu obrazovanja moguće je samo intenzivnim praćenjem tržišnih kretanja i trendova, a oni se mogu uočiti i kroz potražnju kretanja obrazovanih stručnjaka, s obzirom na činjenicu da se društvo znanja ističe kao temeljna vrijednost, a isto tako i društvena i ekonomska potreba suvremenog čovjeka. Kvaliteta ljudskog kapitala određena je kvalitetom obrazovnog sustava, ulaganjima u obrazovanje i participacijom u obrazovanju. Istraživanje je provedeno na Sveučilištu Sjever u kojem je sudjelovalo 288 ispitanika. Utvrđeno je kako ispitanici nisu u potpunosti upoznati s područjima i načinima primjene društvene odgovornosti.

Keywords: društveno odgovorno poslovanje, društvo znanja, potreba tržišta rada

MAP SOCIAL SCIENCES

Volume 7

ISSN: 2744-2454/ © The Authors.
Published by MAP - Multidisciplinary
Academic Publishing.

Article Submitted: 20 December 2025
Article Accepted: 14 February 2026
Article Published: 15 February 2026

Publisher's Note: MAP stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

<https://doi.org/10.53880/2744-2454.2026.7.14>

HOW TO CITE THIS ARTICLE

Hunjet A. (2026). **Društveno odgovorno poslovanje za potrebe tržišta rada.** MAP Social Sciences, 7, 14-23. doi: <https://doi.org/10.53880/2744-2454.2026.7.14>

© The Author(s). **Open Access Article**
Creative Commons CC BY: This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided you give appropriate credit to the original author(s) and the source, provide a link to the Creative Commons license, and indicate if changes were made.

1. UVOD

Društvena odgovornost kao pojam postoji gotovo od pojave čovjeka, jer predstavlja svojevrsnu brigu o ostalim članovima zajednice i cjelokupnog okruženja, a ujedno predstavlja i svijest o novom položaju i značenju koje proizvođači imaju u suvremenom, globalnom društvu u očima svojih potrošača. Ujedno, društvena odgovornost može se smatrati otvorenim procesom koji neprekidno vodi do promjena, ciljeva i raznovrsnih prioriteta, a osnovni cilj je biti društveno odgovoran u svim aspektima ljudskog života. Da bi navedeno bilo moguće nužno je razvijati i održivo obrazovanje. Uspješnost stvaranja održivog obrazovanja ovisi ponajviše o prenositeljima znanja, odnosno nastavnicima o njihovim vrijednostima, stavovima, znanju i ponašanju spram održivog razvoja, nadalje o njihovim obrazovnim filozofijama i stavovima prema poučavanju i učenju, odnosno spremnosti za promjene i inovacije u nastavnom radu, te o njihovoj samoprocjeni vlastite efikasnosti u kontekstu ovladanosti kompetencijama nužnima za implementaciju obrazovanja za održivi razvoj. Sukladno Agendi 2030 obrazovanje za održivi razvoj usmjereno je razvijanju kompetencija koje osnažuju pojedince da promišljaju o vlastitim ponašanjima, akcijama i reakcijama uzimajući u obzir trenutne i buduće društvene, kulturalne, ekonomske i okolišne faktore utjecaja kako iz lokalne tako i globalne perspektive. Što znači da se od budućih naraštaja očekuje da na održivi način djeluju u složenim situacijama, odnosno da istražuju nove ideje i pristupe te sudjeluju u socio-političkim procesima s ciljem progresivnog pokretanja društva ka održivom razvoju (ODRAZ, 2015; Fabijanić Gagro, 2023).

U svakodnevnom životu susrećemo se s pojmovima: društvena odgovornost, društveno odgovorno ponašanje, ponašanje potrošača, potrošačka odgovornost, održivi razvoj, održivo gospodarstvo i održivo društvo. Razlog tome je intenzivan industrijski razvoj, ekonomski rast, masovno prilagođavanje, nagla globalna ekspanzija i razvoj tehnoloških inovacija, a koji nije vodio računa o zaštiti okoliša i prirodnih resursa te sve veća svjesnost ljudi da današnji stil života sve više ugrožava okoliš.

Svaka nacionalna ekonomija i njezin dugoročan razvoj ovise o obrazovnom sustavu, o ulaganjima u obrazovanje te o samom razvoju obrazovanja. Kako bi se postigla veća konkurentnost nužno je ulagati u obrazovanje i postojeće studijske programe potkrijepiti sa odgovarajućom literaturom, stoga je potrebno sljedeće:

- provesti kritičku analizu dosadašnjih aktivnosti Sveučilišta Sjever te na taj način oblikovati podlogu za empirijsko istraživanje među studentskom populacijom,
- definirati i opisati ključna obilježja primjene društvene odgovornosti ustanove visokog obrazovanja,
- istražiti i analizirati razvoj sveučilišnih studija za potrebe tržišta rada, te utvrditi učestalost primjene društvene odgovornosti u okviru svih dionika (studentata – ustanove visokog obrazovanja – poslodavaca – šire društvene zajednice).

2. DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

Biti društveno odgovoran znači investirati u ljudski kapital, okoliš, odnose s dionicima, poslovati na etičan način s ciljem stvaranja dodane vrijednosti za organizaciju ali i ugodnijeg i zdravijeg okruženja za život općenito. Koncept društveno odgovornog poslovanja polako se razvijao tijekom povijesti, stoga se ne može točno odrediti kada je nastao (Bobera et al., 2015). Kako se razvijala industrija, koja koristi ljudsku snagu i znanje kao i prirodne resurse za ostvarivanje svojih ciljeva; odnosno profita, tako se razvijala i svijest o potrebi zaštite okoliša i ljudi koji pridonose uspjehu pojedine industrije (Kotler & Lee, 2009).

Neka društvena pitanja su pogodnija za rješavanje od drugih, stoga odluka kojim će se društvenim ciljem organizacija baviti je možda i najveći izazov jer utječe na kasnije programe i rezultate. Neka od pitanja s kojima se susreću menadžeri čiji je zadatak odabir društvenog cilja su: Kako odluka pridonosi poslovnim ciljevima organizacije, koliko je veliki određeni društveni problem, rješava li spomenuti problem država ili netko drugi, što će misliti dioničari o odluci, hoće li odluka o društvenom cilju izazvati skandal (Tamvada, 2020; Čutura, 2018).

Nakon što se odgovorni odluče za društveni cilj, moraju dati preporuku o tome koja bi inicijativa – na primjer društveno koristan rad, korporativna filantropija, korporativni društveni marketing i tako dalje, bila korisna za ostvarenje zacrtanog društvenog cilja. Tu se postavljaju pitanja na koji način se organizacija može baviti zacrtanim društvenim ciljem bez da ugrozi ili zanemari svoj glavni posao, funkcioniraju li zaista takve promocije i tko na njih obraća pozornost (Licandro, 2017).

U literaturi izdvajaju se dvije dimenzije društveno odgovornog poslovanja. To su interna

i eksterna dimenzija. U internu dimenziju DOP-a spadaju ljudski resursi, sigurnost i zdravlje, mogućnost prilagodbe promjenama i okoliš. Eksterna dimenzija podrazumijeva lokalnu zajednicu, dobavljače, kupce i dionike u poslovanju organizacije (Servera-Francés & Piqueras-Tomás, 2019; Woo Sung & Sekyung, 2019).

Interna dimenzija društveno odgovornog poslovanja označava društveno odgovorno poslovanje organizacije prema njenom okruženju. Interna dimenzija društveno odgovornog poslovanja sastoji se u: upravljanju ljudskim resursima, zdravlju i sigurnosti na poslu, prilagođavanju promjenama te upravljanju utjecajima na okoliš i na prirodne resurse. Pojam „Ljudski resursi“ odnosi se na radnu snagu unutar organizacije. To mogu biti pojedinci unutar organizacije sa svojim sposobnostima ili dio organizacije koji se bavi zapošljavanjem, otpuštanjem, osposobljavanjem, motiviranjem, stvaranjem pozitivnog radnog okruženja, podjelom odgovornosti, aktivnosti i zadataka prema znanjima i vještinama zaposlenih u skladu sa zahtjevima radnog mjesta. Kvalitetni ljudski resursi mogu biti dobar izvor konkurentske prednosti za organizaciju na tržištu. Poštivanje ljudskih prava i poticanje nediskriminacije u bilo kojem obliku rezultira smanjenju nezaposlenosti, vidljivim zalaganjem organizacije za društvena pitanja, unaprjeđenjem uvjeta na tržištu rada, a dobro upravljanje ljudskim resursima općenito, za rezultat ima smanjenje troškova poslovanja i uspjeh poduzeća uz prije navedene rezultate. Zdravlje i sigurnost na radu uglavnom se temelji na poštivanju propisa i zakona kao što su na primjer Zakon o radu i Zakon o zaštiti na radu. Uz to, organizacije potiču i preventivne mjere kroz unapređenje radnih uvjeta i sigurnosti na radu. S druge strane, povećava se potražnja za mjerenjem, dokumentiranjem i komuniciranjem tih kvaliteta u marketinškim materijalima. Ti su elementi uključeni i u certificiranje i označavanje (Ovidiu-Ioan Moisescu, 2018; Vučemilović, 2019).

Eksterna dimenzija društveno odgovornog poslovanja odnosi se na društveno odgovorno poslovanje koje djeluje izvan granica organizacije, a čine ga odnosi prema lokalnoj zajednici, dobavljačima, kupcima i dionicima koji s organizacijom imaju recipročan odnos, to jest organizacija i navedeni akteri u eksternoj dimenziji međusobno utječu jedan na drugog u nekoj mjeri (Gutiérrez Rodríguez et al., 2017).

Organizacija na lokalnu zajednicu utječe na način da zapošljava, pa samim tim potiče i obrazovanje, osigurava priljev prihoda i ljudi ukoliko u lokalnoj zajednici ne postoje zadovoljavajući

ljudski resursi pa tako i promovira to područje u smislu privlačenja novih ljudi u zajednicu a kasnije tu promociju provode sami ti ljudi ukoliko su zadovoljni radnim mjestom. Zatim sponzorira humanitarne akcije, gradi infrastrukturu i tako pomaže u ekonomskom i društvenom razvoju zajednice u kojoj posluje (Vrdoljak Raguž & Hazdovac, 2014; Galant & Cadez, 2017).

Osim navedenih, eksterna dimenzija uključuje i poštivanje ljudskih prava u smislu promicanja nediskriminacije i jednakosti općenito i globalnu brigu za okoliš kada organizacije posluju na globalnoj razini (Kolić Stanić & Barišić, 2019).

3. SUSTAV VISOKOG OBRAZOVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Hrvatski sustav visokog obrazovanja ima dugu obrazovnu tradiciju, koja se razvija ponajprije kroz djelatnost javnih sveučilišta – u Zagrebu, Rijeci, Splitu, Osijeku, Puli, Zadru, Dubrovniku, Koprivnici i Slavonskom Brodu. Od 2003. Hrvatska provodi intenzivnu reformu sustava visokoga obrazovanja u skladu s društvenim potrebama i europskim standardima, a na temelju načela Bolonjske deklaracije. U ovom trenutku hrvatski je obrazovni sustav u potpunosti usklađen sa smjernicama Bologne, a hrvatske institucije visokog obrazovanja dio su Europskog prostora visokoga obrazovanja (Hunjet et al., 2015). Povezivanje visokog obrazovanja, znanosti i istraživanja s privatnim sektorom proces je koji se odvija paralelno s reformom visokog obrazovanja.

Sukladno Zakonu o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (ZVOZD) djelatnost visokog obrazovanja obavljaju visoka učilišta. Visoka učilišta su sveučilište te fakultet i umjetnička akademija u njegovu sastavu te veleučilišta. Sveučilište, fakultet i umjetnička akademija osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene, stručne i umjetničke djelatnosti te druge djelatnosti u skladu sa zakonom i svojim statutom. U sklopu djelatnosti visokog obrazovanja ova visoka učilišta organiziraju i izvode sveučilišne studije, a u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju mogu organizirati i izvoditi i stručne studije. Sveučilišni studiji osposobljavaju studente za obavljanje poslova u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito. Sveučilišni studiji obuhvaćaju tri razine: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij. Veleučilišta osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja organizacijom i izvođenjem stručnih studija te mogu obavljati stručnu, znanstvenu i umjetničku djelatnost u skladu

sa Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti te svojim statutom. Stručni studiji pružaju studentima primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja te ih osposobljavaju za neposredno uključivanje na tržište rada. Stručno obrazovanje obuhvaća: kratki stručni studij, prijediplomski stručni studij i specijalistički diplomski stručni studij (ZVOZD, 2022).

Upis na studij obavlja se na temelju javnog natječaja koji objavljuju visoka učilišta koji provode studij najmanje šest mjeseci prije početka nastave. Visoka učilišta utvrđuju postupak odabira pristupnika na upis na način koji jamči ravnopravnost svih pristupnika bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinu, rođenje, društveni položaj, invalidnost, seksualnu orijentaciju i dob. Visoka učilišta utvrđuju kriterije na temelju kojih se obavlja klasifikacija i odabir kandidata za upis. Kriteriji za upis su uspjeh u prethodnom školovanju, vrsta završenog školovanja, uspjeh na klasifikacijskom ili drugom ispitu te posebna znanja, vještine ili sposobnosti. Visoka učilišta utvrđuju koji su srednjoškolski programi odgovarajući preduvjet za upis pojedinog preddiplomskog sveučilišnog, integriranog prijediplomskog i diplomskog sveučilišnog studija ili stručnog studija. Diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij može upisati osoba koja je završila odgovarajući prijediplomski studij, pri čemu visoka učilišta propisuju koji se studiji smatraju odgovarajućim za upis pojedinog diplomskog studija. Osobe koje su završile prijediplomski stručni studij mogu upisati diplomski sveučilišni studij u skladu s općim aktom sveučilišta koje provodi taj studij. Odabir za upis može se uvjetovati polaganjem ispita kompetencija tijekom razredbenog postupka i/ili razlikovnih ispita na početku studijskog programa u statusu redovitog ili izvanrednog studenta. Poslijediplomski studij može upisati osoba koja je završila odgovarajući diplomski studij, a sveučilište može propisati i druge uvjete za upis poslijediplomskog studija (Horvat Novak & Hunjet, 2016).

3.1 Metode za stjecanje novih kompetencija

Europska komisija navodi da se prenosive vještine mogu steći „edukacijom“ ili metodama radnoga iskustva (ESF, 2010; Uredba, 2022). Prenosive vještine mogu se stjecati kroz jačanje mobilnosti između sveučilišta i poslovnog sektora; na taj način studenti mogu kombinirati teorijska znanja s praktičnim učenjem. Cilj osposobljavanja kroz međunarodnu, međusektorsku i multidisciplinarnu mobilnost jest stvaranje kreativnih, poduzetnih i inovativnih studenata koji se mogu nositi sa

sadašnjim i budućim izazovima. Razvoj stručnih i osobnih kompetencija studenata kroz radno iskustvo od koristi je i za doktorande, i za sveučilišta, i za poduzetničke/istraživačke centre. To će doprinijeti jačanju suradnje između sveučilišta i neakademskoga sektora kroz prijenos znanja i unapređenje zajedničkih istraživačkih projekata. Sveučilišta i poslovni sektor trebali bi surađivati na: podupiranju dijaloga, partnerstva i umrežavanja između obrazovanja i poslovnoga sektora, putem podizanja medijske vidljivosti koristi i dobrih praksi suradnje između obrazovanja i poslovnoga sektora; pružanja jače potpore stvaranju partnerstva i umrežavanju između obrazovanja i poslovnoga sektora na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini; uključivanjem više društvenih partnera, poduzeća, istraživača, savjetnika i stručnjaka za profesionalno usmjeravanje kako bi se postiglo bolje međusobno razumijevanje. Svi dionici bi trebali sudjelovati u zajedničkim diskusijama, zamišljeno je da se bolja budućnost gradi uz pomoć tehnologije, inovacija i filozofije održivog razvoja, da bi identificirali dugoročna pitanja neposrednog okruženja i pretvorili ta pitanja u istraživačke izazove, koji su pak povezani s globalnim pitanjima poput Milenijski ciljevi razvoja (UN) (Hunjet & Kozina, 2014; Hunjet et al., 2024).

3.2 Tržište rada

Tržište rada predstavlja ponudu i potražnju radnika što uključuje pripremu radnika, zapošljavanje, napredovanje, otkaz, period u kojem se čeka zaposlenje, konkurenciju u procesu traženja posla kao i na samom poslu (Božiković, 2021). Na tržištu rada su predstavljeni poslodavci koji se ponašaju kao kupci ali, kao i ponuđači u pogledu ponuda plaća i uvjeta rada, dok se radnici nalaze u ulozi prodavača jer stavljaju svoje vještine, znanja i stečena iskustva na raspolaganje poslodavcima (Serena, 2016). Gospodarstvo u Hrvatskoj je obilježeno s visokom razinom nezaposlenosti kao i sa sporom dinamikom otvaranja novih radnih mjesta što je rezultat više čimbenika ali i nefleksibilnog tržišta rada (Božiković, 2021).

Razvoj i tehnološki razvitak traži visokoobrazovanu radnu snagu zbog čega se visokoobrazovani lakše integriraju na tržište rada od osoba nižeg obrazovanja, no postoji i rastuća razina nezaposlenosti i u ovom dijelu radne snage koja sugerira postojanje nekompatibilnosti obrazovnog sustava u sferi visokog obrazovanja i dinamičnih potreba tržišta rada (HGK, 2015). Kako bi tržište rada imalo sposobnost lakše apsorpcije novih radnika potrebne su promjene u obrazovnom sustavu približavanjem potrebama poslodavaca,

te poboljšanje prilagodljivosti promjenama na tržištu rada, a posebno u dijelu predviđanja budućih traženih zanimanja na tržištu rada (HGK, 2015).

Najtraženiji su radnici koji imaju široko znanje i sposobnosti, osnovna i specifična znanja, znanje stranih jezika i informacijsko-komunikacijske tehnologije, čime se prilagođavaju promjenama na tržištu rada (Božiković, 2021). Globalizacija je proces jačanja međusobne povezanosti ljudi na Zemlji uz ukidanje ograničenja kretanja ljudi, ideja, kultura, i stvaranja velikog svjetskog tržišta. Potrebe gospodarskih subjekata za obrazovnim profilima trebale bi se iskazati u njihovoj poslovnoj strategiji i razvojnim planovima za sljedećih pet do 10 godina (Družić, 2020).

4. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

Sveučilište Sjever ima oko 5200 redovnih i izvanrednih studenata iz cijele Hrvatske i susjednih zemalja, a zapošljava ukupno preko 350 nastavnika i suradnika zaposlenih na radnim mjestima u nastavnim, znanstveno-nastavnim i umjetničko - nastavnim zvanjima. Osnovni razlog i cilj osnivanja Sveučilišta Sjever je bio dugoročno povećanje broja visoko obrazovanog stanovništva u županijama u kojima djeluje, drugim riječima u sjeverozapadnoj regiji Hrvatske (Hunjet et al., 2018). Sveučilište Sjever nudi niz studijskih programa u kojima svatko može pronaći nešto za sebe. Bogat izbor programa privlači ljude iz različitih područja interesa. Studiji programa se izvode i organiziraju na tri razine obrazovanja: prijediplomski, diplomski i poslijediplomski studij. Sveučilište Sjever nudi mogućnost obrazovanja u dva sveučilišna centri - Sveučilišni centar Koprivnica i Sveučilišni centar Varaždin.

Suvremeni svijet nije podijeljen po ideologiji, već po stupnju razvoja i inovativnosti, uzevši u obzir činjenicu to da svijet trenutno prolazi kroz četvrtu industrijsku revoluciju, koja se svojim razmjerima i složenošću razlikuje od svih dosadašnjih industrijskih revolucija. Dokaz da se nova industrijska revolucija doista događa je činjenica da se genetika i umjetna inteligencija, nanotehnologija, robotika, biotehnologija i druge moderne znanosti i tehnologije, koje donedavno nisu bile međusobno povezane, sada nadovezuju jedna na drugu i pokreću globalni gospodarski rast i razvoj. Četvrtu industrijsku revoluciju karakterizira spoj tehnologija koji briše granice između fizičke, digitalne i biološke sfere. Ono je po svojoj prirodi globalno. Ono stvara goleme mogućnosti za gospodarski i društveni razvoj, ali donosi i velike prijetnje geopolitičkoj sigurnosti, tržištu rada,

budućim poslovima, jednakosti dohotka, kao i sustavu vrijednosti i etičkim standardima. Paralelno s novom industrijskom revolucijom odvijaju se socioekonomske, demografske i geopolitičke promjene koje pojedinačno i sinergijski zahvaćaju sfere rada i obrazovanja kao dijelove rasta i razvoja društva. Promjene se očituju pojavom novih poslova i zanimanja koja će djelomično ili potpuno zamijeniti postojeće (Družić & Basarac Sertić, 2018).

Willinsky piše o menadžerskoj revoluciji u onome što bi se moglo smatrati transformiranim robnim tržištem, u kojem se znanje smatra robom s dodanom vrijednošću i najučinkovitijom robom koja proizlazi iz statične interpretacije podataka, analize podataka, istraživanja tržišta i znanja o različite marketinške strategije (Willinsky, 2005). U tom kontekstu, predviđa da će radnici znanja biti pokretači društva znanja (Liessmann, 2008), što ukazuje da je došlo do temeljne društvene transformacije u kojoj se „materijalna ekonomija“ mora zamijeniti. Liessmann također navodi da je Peter Drucker kroz koncept radnika znanja definirao viziju nove utopije slobodnog i individualnog pristupa ključnim resursima novog društva. U godinama koje dolaze na značaju će dobiti poslovi iz područja matematike i informatike, arhitekture, a u manjoj mjeri menadžmenta i trgovine. U prerađivačkoj industriji i proizvodnji nastaviti će se nepovoljna kretanja. Gospodarenje otpadom, turizam, zdravstvo i prehrambena industrija generirali su niz novih profila zanimanja koji zahtijevaju nove kompetencije, odnosno nove vještine i sposobnosti, prvenstveno u području komunikacije, kao i nove metodologije, te razumijevanje čimbenika i aktera bitnih za rast. S obzirom na navedeno, Sveučilište Sjever nastoji razvijati studijske programe koji zadovoljavaju aktualnu potražnju, što dokazuje kontinuirano inoviranje obrazovnog procesa, proširenje kapaciteta i novi modeli prakse. Kako bi se pomoglo mladima da razviju vještine 21. stoljeća, proces zahtijeva inovacije koje će omogućiti veću kreativnost i fleksibilnost te olakšati personalizirano učenje i stjecanje novih vještina (Hunjet et al., 2015.). Imajući to na umu, Sveučilište Sjever nastoji razviti nove funkcionalne vještine i sposobnosti kod studenata. Kvalitetan obrazovni sustav općenito se definira kao sustav koji stvara znanja, vještine, kompetencije i spoznaje kojima se unapređuje životni standard, te omogućava održiv rast i razvoj društva u cjelini (Hunjet & Kozina, 2014). Buduća (nova) zanimanja zahtijevaju napuštanje postojećeg linearnog principa obrazovanja i zahtijevaju multifunkcionalnu praktičnu nastavu (nove stručne i specijalističke studijske programe) kao preduvjet za usavršavanje u različitim znanstvenim područjima. Sveučilište Sjever sada

dolazi do razine na kojoj kreativnost i sloboda izbora vode do novih zanimanja koje generira tržište rada (Hunjet et al., 2019.)

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Anketno ispitivanje kao dio empirijskog istraživanja dalo je odgovor na pitanja o društvenoj odgovornosti u okviru visokog obrazovanja na Sveučilištu Sjever. Istraživanje je provedeno putem anketnog upitnika na Sveučilištu Sjever. Za potrebe ovog rada korištena je metoda prikupljanja primarnih podataka na uzorku od 288 ispitanika/studenata (Benšić & Šuvak, 2013). Anketni upitnik se sastojao od četiri grupe pitanja. U prvoj grupi tražili su se osnovni podaci o ispitaniku, u drugoj grupi pitanja stavovi ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever. U trećoj grupi pitanja ispitivali su se stavovi ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever kao obrazovne ustanove. U četvrtoj skupini pitanja ispitivali su se stavovi studenata Sveučilišta Sjever vezani za elemente društvene odgovornosti studijskih programa i njihovog budućeg zanimanja.

Cilj istraživanja bio je *Utvrđiti upoznatost studenata Sveučilišta Sjever sa pojmom društvena odgovornost i stavovima ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever kao ustanove visokog obrazovanja te i o pitanjima stavova studenata Sveučilišta Sjever vezanim za elemente društvene odgovornosti studijskih programa i njihovog budućeg zanimanja.*

Svi su ispitanici bili upoznati s temom istraživanja jer se na početnoj stranici istraživanja nalazio tekst s naslovom istraživanja i objašnjenjem. Sudjelovanje je bilo dobrovoljno, a ispitanici su anketni upitnik popunjavali anonimno.

5.1 Rezultati istraživanja i diskusija rezultata

U prvoj grupi pitanja tražili su se osnovni podaci o ispitanicima kao što su dob, spol, obrazovanje te županija iz koje dolaze. U drugoj skupini ispitivali su se stavovi ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever. U trećoj skupini pitanja ispitivali su se stavovi ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever kao obrazovne ustanove te u četvrtoj skupini pitanja ispitivali su se stavovi studenata Sveučilišta Sjever vezani uz elemente društvene odgovornosti studijskih programa i njihovog budućeg zanimanja.

5.1.1 Osnovni podaci o ispitanicima

U istraživanju je sudjelovalo 85% studentica i 15% studenata. Što se tiče dobne skupine najviše ispitanika 64% bilo je do 25 godina starosti, slijedilo je s 24%, 25-34 godine starosti, 10% bilo je u dobi od 35-44 godine te 2% 45-54 godine. Najviše ispitanika bilo je iz Varaždinske županije 40%, slijedi Međimurska s 24%, Koprivničko - križevačka s 10%, Krapinsko - zagorska s 9%, Zagrebačka 8% te ostale s malim brojem ispitanika.

Ovakav uzorak pokazuje da se radi o mladoj populaciji i radno sposobnom stanovništvu, koje svojim doprinosom može utjecati na razvoj društvene odgovornosti. No, ukoliko se radi o studentima redovitim ili izvanrednim koji nisu zaposleni, vezano je za elemente društvene odgovornosti njihovog budućeg zanimanja. Iz ukupnog uzorka je vidljivo da je najveći broj ispitanika iz Varaždina i okolice.

5.1.2 Stavovi ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever

U drugoj grupi pitanja govori se o stavovima ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever. Na pitanje jeste li upoznati da Sveučilište Sjever provodi društveno odgovoran koncept, 49% ispitanika odgovorilo je pozitivno, dok je 51% ispitanika odgovorilo negativno. U istraživanju je sudjelovalo 75% izvanrednih studenata te 25% redovitih studenata. Da je Sveučilište Sjever javna ustanova odgovorilo je 89% ispitanika, 7% misli da je to privatno sveučilište, dok 4% nije znalo status Sveučilišta Sjever.

Na pitanje što za Vas znači pojam društveno odgovorne ustanove obrazovanja, 43% ispitanika je odgovorilo da je to odgovornost ustanove prema društvenoj zajednici, 35% ispitanika smatra da je to briga o društvu, zajednici, ljudima, 13% ispitanika misli da je to briga o studentima/alumnim, 3% ispitanika da su to humanitarne akcije, 2% ispitanika da je to briga o zaposlenicima, 2% pripremanje studenata za tržište rada te 1% zaštita okoliša te u istom % sigurnost radnih mjesta.

Na postavljeno pitanje koja je po Vama osnovna smetnja u provedbi društveno odgovornog poslovanja 40% ispitanika je odgovorilo nedostatak vremena i resursa, 20% ispitanika smatra da su to teškoće u komunikaciji s drugim dionicima obrazovanja (studentima, društvenoj zajednici), 17% ispitanika smatra da je nedovoljan utjecaj na društvenu zajednicu te u istom % da je to sukob različitih interesnih skupina, dok najmanje 5%

ispitanika se odlučilo da je to nedostatak jasnih i ekoloških standarda u zakonodavstvu. Na pitanje smatrate li da Vas web stranica Sveučilišta Sjever dovoljno informira o aktivnostima koje provodi, 80% ispitanika odgovorilo je pozitivno, dok je 20% ispitanika odgovorilo negativno.

5.1.3 Stavovi ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever kao obrazovne ustanove

U trećoj skupini pitanja ispitali su se stavovi ispitanika o pitanjima vezanim uz društvenu odgovornost Sveučilišta Sjever kao obrazovne ustanove. U ovoj skupini pitanja korištena je Likertova skala te predstavlja: 1 – uopće se ne slažem, 2 – uglavnom se ne slažem, 3 – niti se ne slažem niti se slažem, 4 – uglavnom se slažem, 5 – u potpunosti se slažem. Na pitanje podupire li Sveučilište Sjever lokalnu zajednicu i različite inicijative od društvene korisnosti, srednja vrijednost odgovora bila je 3,68, najveći broj ispitanika 48% odgovorilo je da se uglavnom slaže i dalo ocjenu 4. Da Sveučilište Sjever vodi računa o etičkim i društvenim kriterijima potvrdilo je 38% ispitanika i dalo ocjenu 4, dok je rezultat aritmetičke sredine je 3,79. Da su humanitarne akcije i donacije društvenoj zajednici koji se provode na Sveučilištu Sjever su društveno odgovorne najviše ispitanika 45% odgovorilo je da se uglavnom slaže, 40% ispitanika se s predloženim slaže u potpunosti. Srednja vrijednosti rezultata svih ispitanika je 4,23. Sveučilište Sjever posvećuje pažnju zaštiti okoliša, aritmetička sredina svih odgovora je 3,78, najviše ispitanika 35% se s time uglavnom slaže (4).

Sveučilište Sjever pri donošenju odluka rukovodi se etičkim kodeksom i društveno odgovornim poslovanjem aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 3,78, najviše ispitanika 35% uglavnom se s time slaže (4), dok se 29% ispitanika u potpunosti slaže (5) te isti broj (29%) niti slaže niti ne slaže s navedenim. Da Sveučilište Sjever podupire zaštitu međunarodnih ljudskih prava unutar svog područja utjecaja, 46% ispitanika se uglavnom slaže (4), dok se 26% ispitanika u potpunosti slaže (5) ili se u potpunosti ne slaže niti se slaže (3). Aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 3,94. Sveučilište Sjever pokreće inicijativu radi promicanja veće odgovornosti prema okolišu, aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 3,61. Najviše ispitanika 39% niti se slaže niti se ne slaže s navedenim (3), 33% ispitanika se uglavnom slaže te 20% ispitanika se u potpunosti slaže.

Da Sveučilište Sjever poštuje druge organizacije i kontinuirano sinergijski djeluje na razvoju lokalne zajednice u potpunosti se složilo 29% ispitanika (5), 40% ispitanika se uglavnom slaže (4), dok se 28% ispitanika niti slaže niti ne slaže (3). Aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 3,88. Sveučilište Sjever implementira sustav osiguranja kvalitete u visoko obrazovanje, najveći broj ispitanika 39% se uglavnom slaže (4), 33% ispitanika se u potpunosti slaže (5), dok se 24% ispitanika niti slaže niti ne slaže s navedenim. Aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 3,95.

Sveučilište Sjever ima praksu redovitog praćenja i izvještavanja društveno odgovornog poslovanja Sveučilišta kao institucije. Najviše ispitanika 39% se uglavnom slaže (4), 29% ispitanika niti se slaže niti se ne slaže (3), dok se 27% ispitanika u potpunosti slaže. Aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 3,82. Da ocijene u kojoj mjeri smatraju da su resursi Sveučilišta Sjever općenito iskorišteni i valorizirani u obrazovanju studenata, najviše ispitanika 32% se uglavnom slaže (4), 32% ispitanika se potpuno slaže (5), 24% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), dok se 14% ispitanika uglavnom ne slaže (2). Aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 3,51. Sveučilište Sjever ima značajan pozitivan utjecaj na gospodarstvo sjeverozapadne Hrvatske. Aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 3,80. Najviše ispitanika 32% se potpuno slaže (5), 29% ispitanika se uglavnom slaže (4), 30% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), dok se 5% ispitanika uglavnom ne slaže (2).

5.1.4 Stavovi studenata Sveučilišta Sjever o pitanjima vezanim za elemente društvene odgovornosti studijskih programa i njihovog budućeg zanimanja

Sveučilište Sjever kontinuirano osposobljava i usavršava osoblje sukladno promjenama i razvojem tehnologije i organizacije rada. Najviše ispitanika 41% se potpuno slaže (5), 35% ispitanika se uglavnom slaže (4), 16% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), dok je aritmetička sredina rezultata svih ispitanika 4,08. Nadalje, Sveučilište Sjever provodi suvremene oblike izobrazbe, najviše ispitanika 45% se uglavnom slaže (4), 36% ispitanika se potpuno slaže (5), 12% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), dok se 6% ispitanika uglavnom ne slaže (2). Aritmetička sredina rezultata svih ispitanika je 4,11.

Sveučilište Sjever osposobljava osoblje za uključivanje na sve razine – što znači da se nastoje usvojiti određena znanja, vještine i stavovi. Najviše ispitanika 41% se potpuno slaže (5), 37% ispitanika

se uglavnom slaže (4), 17% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), 4% ispitanika uglavnom ne slaže (2), dok je aritmetička sredina rezultata svih ispitanika 4,11. Isto tako, nastavnici Sveučilišta Sjever razvijaju potrebu za stalnim učenjem. Najviše ispitanika 39% se potpuno slaže (5), 34% ispitanika se uglavnom slaže (4), 16% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), 8% ispitanika uglavnom ne slaže (2), dok je aritmetička sredina rezultata svih ispitanika 3,97. Nastavnici Sveučilišta Sjever razvijaju osjećaj da je njihov studij životni poziv i nastoje potaknuti studente na usvajanje određenih sustava vrijednosti koje promiče struka. Najviše ispitanika 46% se potpuno slaže (5), 31% ispitanika se uglavnom slaže (4), 15% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), 5% ispitanika uglavnom ne slaže (2), dok je aritmetička sredina rezultata svih ispitanika 4,12. Sveučilište Sjever - nastavnici razvijaju praksu kroz kritičko razmišljanje i istraživanje, te kroz kreiranje i uvođenje novih načina rada. Najviše ispitanika 38% se potpuno slaže (5), 32% ispitanika se uglavnom slaže (4), 22% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), 6% ispitanika uglavnom ne slaže (2), dok je aritmetička sredina rezultata svih ispitanika 3,94.

Nadalje, nastavnici Sveučilišta Sjever razvijaju osjećaj kod studenata za svaku osobu. Najviše ispitanika 38% se potpuno slaže (5), 36% ispitanika se uglavnom slaže (4), 18% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), 4% ispitanika uglavnom ne slaže (2), dok je aritmetička sredina rezultata svih ispitanika 4,00. Sveučilište Sjever, nastavnici razvijaju poštivanje osobnosti svake osobe. Najviše ispitanika 48% se potpuno slaže (5), 37% ispitanika se uglavnom slaže (4), 9% ispitanika se niti slaže niti se ne slaže (3), 3% ispitanika uglavnom ne slaže (2), dok je aritmetička sredina rezultata svih ispitanika 4,23.

5.2 Ograničenja u istraživanju

Jedno od ograničenja istraživanja je disproporcija u spolu ispitanika, budući da je većina ispitanika bila ženskog spola. To ukazuje na mogućnost iskrivljenja rezultata jer nije poznato bi li se identični obrasci stavova pojavili i u skupini s većim udjelom muških ispitanika.

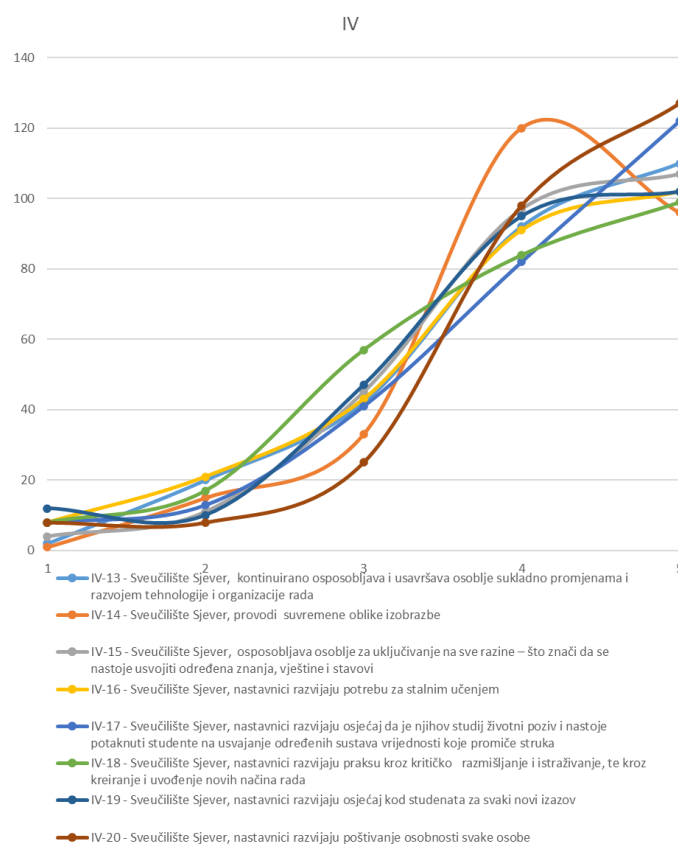
Veličina uzorka predstavlja još jedno metodološko ograničenje. Sudjelovalo je 288 ispitanika, što nije dostatno za reprezentativnost na razini ukupne populacije. Iako dobiveni rezultati nude vrijedne uvide, oni se ne mogu u potpunosti generalizirati na širu društvenu zajednicu.

Nadalje, istraživanje se temeljilo na samoprocjeni ispitanika putem upitnika, što uvijek

nosi rizik socijalno poželjnih odgovora i ograničava mogućnost objektivnog mjerenja stvarnog istraživanja. Također, istraživanje je provedeno u jednom kraćem vremenskom periodu, zbog čega nije moguće pratiti promjene u percepcijama kroz dulje vremensko razdoblje.

Slika 1.

Stavovi studenata Sveučilišta Sjever o pitanjima vezanim za elemente društvene odgovornosti studijskih programa i njihovog budućeg zanimanja

Izvor: vlastito istraživanje

Slika 1 prikazuje stavove studenata Sveučilišta Sjever o pitanjima vezanim uz elemente društvene odgovornosti studijskih programa i njihovog budućeg zanimanja.

6. ZAKLJUČAK

Suvremeni svijet suočava se sa brzim promjenama u svim segmentima života i rada, koje provode snažan pritisak na sustav obrazovanja, kao najdjelotvorniji instrument u procesu prilagodbe ekonomije i društva novonastalim i očekivanim okolnostima. Naglašena je potreba za širim pristupom obrazovanju, njegovom većom dostupnošću, i prije svega kvalitetom i raznolikošću.

Prilagodбом i inovacijom studijskih programa kao i razvojem integriranih tehnologija na području obrazovanja, postiže se da današnje obrazovanje odgovara realnim potrebama i mogućnostima budućih zapošljavanja, kao i razvoj novih modela vrijednosti znanja i stvaranja.

Važnost provedenog istraživanja primarno se ogleda u kombinaciji razvoja novih studija za stjecanje odgovarajućih znanja, vještina i iskustava te na taj način visoko obrazovanje unapređuje klimu na Sveučilištu Sjever, zanimljivost i korisnost. Navedeno upućuje na veću kvalitetu nastavnog procesa, koji bi se nužno odrazio i na kvalitetu obrazovnih ishoda, ostvarili bi se zacrtani ishodi učenja te kompetencije za svoj profesionalni angažman. Sukladno iznesenom, mogu se očekivati i sporedni učinci kao što je lakši pristup informacijama, aktivnije sudjelovanje u obrazovnom procesu, čime se postiže i odgovorno ponašanje studenata. Prioritet svakog pojedinca je zauzimanje što bolje pozicije na tržištu rada na temelju stečene diplome, a zaposlenost je jedan od glavnih dugoročnih ciljeva svake gospodarske politike. Naučeno znanje kao i stečene vještine osnova su za nastavak obrazovanja.

Održivi rast i razvoj cjelokupnog društva traži odgovor na inovacije i potrebu stalnog usavršavanja i ulaganja u vlastito znanje. Ukoliko Republika Hrvatska i hrvatski građani prepoznaju važnost intelektualnog kapitala i važnost ulaganja u obrazovanje na odgovarajućoj razini, moći će se približiti razvijenim zemljama i izaći na globalno tržište rada.

Visoka učilišta su ustanove koje trebaju osigurati prijenos stručnih znanja i kompetencija pojedincima koje će kasnije primjenjivati u praksi, te na taj način implementirati ih u svojem budućem zanimanju kako bi se što bolje plasirali na tržištu rada. Rezultati ovog istraživanja ukazuju na prednosti i nedostatke visokog obrazovanja na Sveučilištu Sjever te bi mogli poslužiti kao podloga za moguće korektivne mjere i kreiranje budućih razvojnih strategija.

Literatura

Benšić, M.; Šuvak, N. (2013) *Primijenjena statistika*. Osijek: Sveučilište J.J. Strossmayera, Odjel za matematiku, Osijek

Bobera, D., Hunjet, A., Kozina, G. (2015) *Poduzetništvo*, Varaždin: Sveučilište Sjever

Božiković, N. (2021). Labor market in the European Union and the Republic of Croatia. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 42(1), 91-109.

Čutura, M. (2018) Marketing dionika: prema boljem razumijevanju društvene odgovornosti marketinga, *Ekonomska misao i praksa*, No. 1, p. 141-156

Družić, G., Basarac Sertić, M. (2018) Hrvatska i četvrta industrijska revolucija, *Zbornik radova znanstvenog skupa: Modeli razvoja hrvatskog gospodarstva*, (ur. Družić, G.; Družić, I., izdavač: Ekonomski fakultet Zagreb; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti)

Družić, I. (2020) Institucionalizacija reforme hrvatskog sustava znanosti i visokog obrazovanja // *Poslovna izvrsnost*, 14 (2020), 2; 141-196 doi:10.22598/pi-be/2020.14.2.141

Fabijanić Gagro, S. (2023) Izazovi prava na obrazovanje djece u ispunjavanju ciljeva održivog razvoja, *Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske*, Vol. XIV No. 1, 2023., str. 129-149

Galant, A. & Cadez, S. (2017) Corporate social responsibility and financial performance relationship: a review of measurement approaches, *Economic research - Ekonomska istraživanja*, Vol. 30 No. 1, p. 676-693

Gutiérrez Rodríguez, P.; Cuesta Valiño, P. & Vázquez Burguete, J.L. (2017) The effects of corporate social responsibility on customer-based brand equity: Spanish hypermarket case, *Economic research - Ekonomska istraživanja*, Vol. 30 No. 1, p. 290-301

Horvat Novak, D.; Hunjet, A. (2015). Efficiency analysis of higher education in Croatia. // *Tehnički glasnik - Technical Journal, Znanstveno - stručni časopis Sveučilišta Sjever, Scientific professional journal of University North*. 9, 4; 461-468

Hrvatska gospodarska komora (HGK) (2015). Hrvatsko tržište rada-nezaposlenost mladih, obrazovanje, radni vijek. Posjećeno 10.8. 2022. na mrežnoj stranici: <https://www.hgk.hr/documents/trziste-rada-nezaposlenost-mladih-obrazovanje-radni-vijek-final-12201557b6ebf8a8c13.pdf>

Hunjet, A.; Geček, R.; Mrvac, N. (2015) The future of competences within the Croatian Qualifications Framework // *Book of Proceedings, Economic and Social Development 10th International Scientific Conference on Economic and Social Development / Dinko Primorac, Igor Pihir, Kristina Detelj (ur.)*. Miami, USA: Varazdin Development and Entrepreneurship Agency in cooperation with University North, Varazdin, Croatia, p. 236-246.

Hunjet, A.; Kozina, G. (2014). Konkurentno visoko obrazovanje za suvremeno tržište rada. // Časopis za ekonomiju i tržišne komunikacije / *Economy and Market Communication Review*. IV, II; 184-203

Hunjet, A.; Kozina, G; Đukec, D. (2018) Researching the views of students at the University North // *Book of Proceedings 32nd International Scientific Conference on Economic and Social Development* / Kovrov, Anatolij V.; Popov, Oleg A.; Ceh Casni, Anita (ur.). Varaždin: Varaždin Development and Entrepreneurship Agency, Varaždin, Croatia / Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture / University of Warsaw, Warsaw, Poland / University North, Koprivnica, Croatia / University in Rabat, Morocco, 333-344, ISSN 1849-6903

Hunjet, A.; Milković, M.; Vuković, D. (2019) Positioning of University North for the contemporary labour market // *Gazdaság és Társadalom*, II, 1; 83-96 doi:10.21637/gt.2019.1.05

Hunjet, A., Kuštelega, L., Vuković, D. (2024) Influence of Competency Development on Corporate Climate and Economical Knowledge Management in Organizations // *Proceedings of the 15th International Conference on Society and Information Technologies: ICSIT 2024* / Callaos, Nagib; Horne, Jeremy; Sanchez, Belkis et al. (ur.).

International Institute of Informatics and Systemics, 2024. str. 35-42. doi: 10.54808/icsit2024.01.35

Kolić Stanić, M.; Barišić, A.F. (2019) Social Responsibility and Loyalty in Public Relations Codes, Business Systems Research: *International journal of the Society for Advancing Innovation and Research in Economy*, Vol. 10 No. 2, p. 151-162

Kotler, F., Lee, N. (2009) *Društveno odgovorno poslovanje: Suvremena teorija i najbolja praksa*. Zagreb: MEP consult

Licandro, O. (2017) The relationship between corporate volunteering and corporate social responsibility: results of an empirical study, *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, Vol. 30 No. 1, p. 67-83

Liesmann, K.P. (2008) *Teorija neobrazovanja. Zablude društva znanja*. Zagreb: Jesenski i Turk.

NOVI IZAZOV *Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030.*, ODRAZ- Održivi razvoj zajednice I. izdanje, prosinac 2015., Agenda 2030

Ovidiu-Ioan Moisescu, (2018) From perceptual corporate sustainability to customer loyalty: a multi-sectorial investigation in a developing country, *Economic research - Ekonomska istraživanja*, Vol. 31. No. 1, p. 55-72

Research Careers in Europe Landscape and Horizons, European Science Foundation 2010 (ESF) http://www.esf.org/fileadmin/links/CEO/ResearchCareers_60p%20A4_13Jan.pdf

Serena, P. C. (2016). Labour Market - Concepts, Functions, Features, Patterns, *Management Strategies Journal, Constantin Brancoveanu University*, vol. 34(4), pages 201-209.

Servera-Francés, D.; Piqueras-Tomás, L. (2019) The effects of corporate social responsibility on consumer loyalty through consumer perceived value, *Economic research - Ekonomska istraživanja*, Vol. 32 No. 1, p. 66-84

Tamvada, M. (2020) Corporate social responsibility and accountability: a new theoretical foundation for regulating CSR. *International Journal of Corporate Social Responsibility* 5, Article number: 2, <https://doi.org/10.1186/s40991-019-0045-8>

Uredba o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda (Uredba) plus u vezi s ciljem »Ulaganje za radna mjesta i rast«, u okviru programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027. , NN 96/2022

Vrdoljak Raguž, I., Hazdovac, K. (2014) Društveno odgovorno poslovanje i hrvatska gospodarska praksa, *Oeconomica Jadertina*, Vol. 4, No. 1, pp. 40-58.

Vučemilović, V. (2019) Correlation between the internal elements of the corporate social responsibility concept, *Ekonomski vjesnik, God. XXXII, BR. 2/2019*. p. 449-459

Willinsky, J. (2005) Just say know? Schooling the knowledge society. *Educational Theory* 55 (1): 97-111

Woo Sung Kim & Sekyung Oh (2019) Corporate social responsibility, business groups and financial performance: a study of listed Indian firms, *Economic research - Ekonomska istraživanja*, Vol. 32 No. 1, p. 1777-1793

Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (ZZDVO), Narodne novine, br. 119/2022